14th century), fragments of stone paving from the 15th century, the foundations attested to the 16th century, a cobbled area of the front courtyard as well as a disturbed breast-wall of the bastion. Despite the fact that pottery items outnumbered other findings, there were collected numerous tiles, nails, rivets, clay net-sinkers, crossbow arrowheads, a spearhead, animal bones and horns.

Vytautas Urbanavičius

Žemutinės pilies Valdovų rūmų teritorijos tyrinėjimai Vilniuje

PTCLP tęsė Valdovų rūmų ir jų aplinkos tyrinėjimus (pav. 34). Dalis jų planiniai, dalis padiktuoti gyvenimo. Planiniai darbai – tai pačių Valdovų rūmų ir jų prieigų tyrinėjimai, kiti susiję su statybomis, Gedimino kalno papėdės tvirtinimu, teritorijos tvarkymu ir t. t. Bendras tirtas plotas – 1030 m^2.

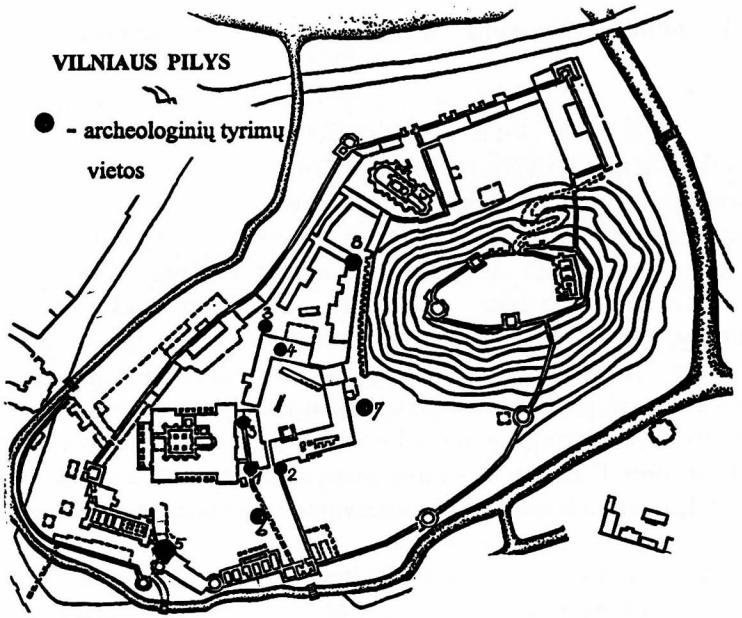
Rūmai tirti dviejose vietose: PV kampe ir ŠV dalyje, daugiausia išorės pusėje. Čia dirbo archeologai Evaldas Vailionis, Daiva Steponavičienė ir Egidijus Ožalas.

Dvi perkasos iškastos Katedros aikštėje: viena – Gedimino paminklo vietoje, antra – pilies gynybinės sienos PV dalyje (dirbo archeologai Gintaras Abaravičius ir Gintautas Rackevičius).

Tirta perkasa į R nuo Valdovų rūmų PR kampo (dirbo Daiva Steponavičienė ir Ėrika Striškienė).

Darbai, susiję su Gedimino kalno tvirtinimu ir statybomis, buvo pavesti Gintautui Rackevičiui.

Leidimas tirti išduotas tyrimų grupės vadovo Vytauto Urbanavičiaus vardu, tačiau dienoraščius rašė skirtingose perkasose dirbę minėti jaunosios kartos archeologai, konsultuojami Pilių tyrimo centro Archeologijos skyriaus vadovo Adolfo Tautavičiaus. Kiekvienas autorius tyrinėjimų medžiagą pateikia individualiai.

Pav. 34. Žemutinės pilies Valdovų rūmų teritorijos Vilniuje tyrinėjimų vietos:
1 – prie Valdovų rūmų PV kampo, 2 – Valdovų rūmų P vartų bokšte,
3 – Valdovų rūmų ŠV dalyje, 4 – Valdovų rūmų M rūsio ŠR kampe,
5 – Katedros aikštės P dalyje,
6 – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino paminklo vietoje,
7 – Gedimino kalno PV papėdėje,
8 – Radvilų rūmuose (3-oje oficinoje).

Fig. 34. Researched areas in the territory of Dukes' Palace of Lower Castle:
1 – South–western wingof Dukes' Palace, 2 – southern gate tower of Dukes' Palace,
3 – north–western part of Dukes' Palace,
4 – north–eastern part of cellar M of Dukes' Palace,
5 – southern part of Cathedral square, 6 – site of the monument to Grand Duke of Lithuania Gediminas, 7 – south–western part of the foot of Gediminas hill,
8 – Radvila Palace (the 3rd officine).

Egidijus Ožalas

Tyrinėjimai prie Valdovų rūmų pietvakarinio kampo

1996–1997 m. buvo tęsiami tyrinėjimai į V ir P nuo Valdovų rūmų PV kampo. Tirtas 50 m^2 plotas. Į P nuo Valdovų rūmų P korpuso PV kampo rasta ikigotikinės statybos mūro dalis. Kol kas lieka neaišku, ar tai sienos su kontraforsais, ar vartų bokšto dalis. Taip pat rasta ir vėlesnių mūrinių sienų fragmentų, kurių priklausomybė ir paskirtis taip pat nėra aiškūs.

Rasto ikigotikinio mūro (M 25) viršus prasideda 2,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, po XVII a. datuojamu aikštės akmeniniu grindiniu, esančiu 1,7 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Mūro apačia yra 7 m gylyje. Jo V dalies aukštis 4,5 m, storis 1,5 m. Mūro P dalies viršus 2,9 m gylyje. Ši mūro dalis smarkiai suardyta, jos storis ir ilgis lieka neaiškus. Š M 25 siena nugriauta. Jos viršus 5,4 m gylyje, o ant jos pastatytas Valdovų rūmų P korpusas – vartų patalpa. Po visu mūru rastos medinės konstrukcijos, ant kurių ir buvo pastatytos ikigotikinės sienos. Joms mūryti naudota raudonos plytos ir akmenys.

V M 25 dalis kadaise buvusi paplatinta. Į V nuo M 25 rastas 1 m storio ir 1,85 m aukščio mūras, lygiagretus su M 25 V siena. Atidengta jo 2 m ilgio dalis, tarsi atskilusi nuo M 25. Jo Š dalis nuardyta kaip ir M 25, o P kraštas yra už kasamo ploto ribų.

Į P nuo M 25 P dalies atkastas dar vienas mūras. Aptiktas jo ŠR kampas. perkasos P dalyje atkastas mūras gana netvarkingas, sumūrytas iš akmenų. Norint išsiaiškinti jo santykį su kitais mūrais, reikėtų išplėsti perkasą į P. Tačiau to kol kas padaryti negalima, nes tektų kastis po angaro stogą laikančiomis konstrukcijomis. Todėl ties juo detalesnių tyrimų neatlikta ir jo priklausomybė bei santykis su kitais mūrais lieka neaiškūs.

Perkasos R pjūvyje taip pat aptiktas apirusio mūro fragmentas. Jo viršus 2 m gylyje. Mūras iš plytų. Jis lyg atskilęs nuo Valdovų rūmų P korpuso P sienos. Gali būti, kad tai yra kažkokių vartų, buvusių prieš Valdovų rūmų P įvažiavimą, V kraštas.